

Nr. 9/02
2002 m. gruodžio 13 d.

MOKAME VIS DAUGIAU KALBŲ

Į 2001 m. gyventojų surašymo lapą buvo įtrauktas klausimas apie **gimtąją kalbą**. Surašomas asmuo kaip gimtąją nurodė tą kalbą, kuri buvo pirmoji jo ankstyvojoje vaikystėje. Jeigu apklausiamajam buvo sunku pasakyti, kuri kalba yra jo gimtoji, buvo įrašoma ta, kurią jis geriausiai mokėjo arba kurią paprastai vartojo šeimoje. Kūdikio ar mažamečio asmens gimtąją kalbą nurodė tėvai. Jeigu tėvai abejojo, buvo rašoma ta, kuria dažniausiai buvo kalbama šeimoje, arba motinos gimtoji kalba.

Surašymo metu gyventojai kaip gimtąją nurodė savo tautybės arba kitą (ne savo tautybės) kalbą. Vienas procentas gyventojų nenurodė savo gimtosios kalbos. Duomenys apie įvairių tautybių gyventojų gimtąją kalbą pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. Gyventojai pagal tautybę ir gimtąją kalbą

Tautybė	Gyventojų skaičius, tūkst.	iš jų gimtoji kalba		Dalis, nurodžiusių gimtąją kalbą, %	
		savo tautybės	ne savo tautybės	savo tautybės	ne savo tautybės
Iš viso	3484,0	3225,9	118,8	92,6	3,4
Lietuviai	2907,3	2810,7	10,8	96,7	0,4
Lenkai	235,0	187,9	40,8	80,0	17,4
Rusai	219,8	196,0	14,6	89,2	6,6
Baltarusiai	42,9	14,6	26,5	34,1	61,9
Ukrainiečiai	22,5	7,9	13,2	35,2	58,7
Kitos	23,6	8,8	12,9	37,1	54,8

Didžioji dauguma lietuvių (96,7 %) kaip gimtąją nurodė lietuvių kalbą. Tai aukštas kalbinę ir tautinę savimonę apibūdinantis rodiklis. Rusų ir lenkų tautybės gyventojų šie rodikliai taip pat palyginti aukšti. Kai kurių tautybių gyventojai kaip gimtąją nurodė lietuvių, o ne savo tautos kalbą (2 lentelė).

2 lentelė. Gyventojai, kurie kaip gimtąją nurodė lietuvių kalbą

Tautybė	Gyventojų skaičius, tūkst.	iš jų gimtoji – lietuvių kalba	
		iš viso	%
Iš viso	3484,0	2855,8	82,0
Lietuviai	2907,3	2810,7	96,7
Lenkai	235,0	17,2	7,3
Rusai	219,8	14,0	6,3
Baltarusiai	42,9	1,6	3,8
Ukrainiečiai	22,5	1,3	5,9
Kitos	23,6	5,2	21,7
Nenurodė	32,9	5,8	17,7

Kuriant žinių visuomenę, integruojantis į Europos Sąjungą ir kitas tarptautines struktūras, labai svarbus yra **kitų kalbų mokėjimas**. Todėl į surašymo lapą buvo įtrauktas klausimas apie kitų kalbų mokėjimą, t.y. buvo prašoma nurodyti, ar gali kalbėti ir/ar rašyti kita kalba. Kalbos mokėjimo lygis nebuvo fiksuojamas. Daugiausia (apie 40 %) gyventojų moka vieną (po gimtosios) kalbą (3 lentelė), dvi kalbas moka ketvirtadalis gyventojų. Tris ir daugiau kalbų moka apie 6 % gyventojų.

3 lentelė. Gyventojai pagal kalbų mokėjimą¹ (tūkstančiais)

Tautybė	Moka kitą(-as) kalbą(-as)				Nemoka kitų kalbų	Moka kalbą, %			
	vieną	dvi	tris	keturias ir daugiau		vieną	dvi	tris	keturias ir daugiau
Iš viso	1380,7	875,7	174,7	28,8	893,4	39,7	25,1	5,0	0,8
Lietuviai	1184,4	663,8	125,8	21,3	818,7	40,7	22,8	4,3	0,7
Lenkai	61,4	118,8	26,1	3,3	18,8	26,1	50,6	11,1	1,4
Rusai	100,5	55,1	9,6	1,4	42,8	45,7	25,1	4,4	0,6
Baltarusiai	14,8	15,2	5,4	0,8	4,8	34,5	35,6	12,6	1,8
Ukrainiečiai	7,8	7,9	2,5	0,5	2,3	34,5	35,3	11,2	2,3

¹ Neskaiciuojant gimtosios kalbos.

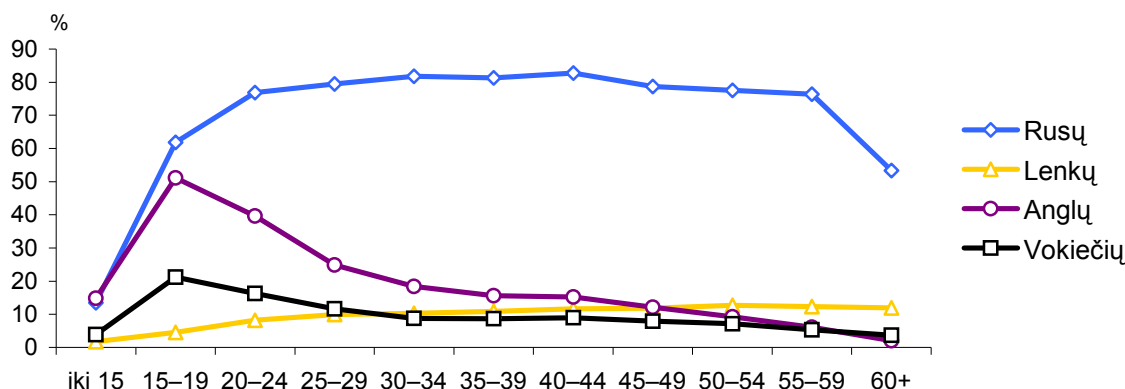
Surašymo rezultatai rodo, kiek gyventojų moka vieną ar kitą kalbą, kokia jų dalis, palyginti su bendru gyventojų skaičiumi. Lietuvių kalbą moka 356 tūkst. ne lietuvių tautybės gyventojų, didžiausią jų dalį sudaro lenkai, rusai ir baltarusiai. Rusų kalbą moka 60 %, anglų – 17 (mieste – 21, kaime – 9), lenkų – 9, vokiečių – 8, prancūzų – 2 % Lietuvos gyventojų. Rusų kalbą moka 64 % lietuvių ir 77 % lenkų.

4 lentelė. Gyventojai pagal gausiausias tautybes ir kalbas, kurias moka¹

Tautybė	Gyventojai moka kalbą, tūkst.							
	lietuvių	rusų	anglų	lenkų	vokiečių	prancūzų	baltarusių	latvių
Iš viso	355,8	2099,9	589,6	307,7	284,9	67,5	17,1	16,5
Lietuviai	-	1863,0	523,4	227,2	250,0	63,4	3,2	14,7
Lenkai	144,9	180,6	16,1	-	13,7	1,4	7,3	0,1
Rusai	144,7	-	34,8	31,6	13,4	1,6	1,4	0,8
Baltarusiai	23,1	17,3	3,4	13,5	2,1	0,2	-	0,1
Ukrainiečiai	13,1	8,9	3,3	2,9	1,4	0,2	0,2	0,0

¹ Neskaiciuojant gimtosios kalbos.

1 grafikas. Kalbų mokėjimas atskirose gyventojų amžiaus grupėse

Anglų ir vokiečių kalbas geriau moka jaunimas. Kas antras 15–19 metų jaunuolis moka anglų, kas penktas – vokiečių kalbą. Iš 20–24 metų asmenų 40 % moka anglų kalbą, 16 % – vokiečių, iš 25–29 m. atitinkamai 25 % ir 12 %. Tarp trisdešimtmečių ir vyresnių gyventojų 11 % yra mokančių anglų ir 7 % – vokiečių kalbą. Rusų kalbą moka apie 80 % 20 metų ir vyresnių gyventojų, apie 62 % devyniolikmečių ir tik 13 % jų yra iki 15 metų amžiaus grupėje.

Surašymai suteikė galimybę palyginti kaip kalbas moka Baltijos šalių gyventojai. Rusų kalbą mokančių didžiausia lyginamoji dalis Lietuvoje, anglų – Estijoje, vokiečių – Estijoje, prancūzų – Lietuvoje.

5 lentelė. Baltijos šalių gyventojai pagal kalbų mokėjimą¹ (procentais)

Šalis	Moka kalbas			
	rusų	anglų	vokiečių	prancūzų
Lietuva	60,3	16,9	8,2	1,9
Latvija	43,7	14,3	7,5	0,4
Estija	42,2	25,2	10,2	0,7

¹ Neskaičiuojant gimtosios kalbos.

Generalinio direktoriaus pavaduotoja

Dalia Ambrozaitienė

Pasiteirauti: Rasa Balandienė
Tel. (8~5) 236 46 37
El. paštas *surasymas@std.lt*
www.std.lt